

УДК 371.32

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-3-34>

Олександр ПИСМІЧЕНКО,

orcid.org/0000-0002-8697-7204

старший викладач,

старший викладач кафедри декоративно-ужиткового мистецтва
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) pismechenko.aleksandr@gmail.com

Зінаїда БОРИСЮК,

orcid.org/0000-0002-2356-5480

старший викладач,

старший викладач кафедри декоративно-ужиткового мистецтва
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) Z.Borisyuk@Bigmir.net

РОЗВИТОК ОБРАЗНО-СТЕРЕОМЕТРИЧНОГО УЯВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ХГФ: МІНІ – ГОБЕЛЕН ТА ПЛАСТИКА МАЛИХ ФОРМ

У статті розкривається думка, що в сучасному світі фактично яскраво проявленого мистецького феномену «нео – пост – постмодерну» увага до міні – гобелену та пластики малих форм (малої пластики) постійно зростає, і особливо в контексті їх самостійно – унікального образного буття. З'являються різноманітні думки та позиції про їх творчо – розвивальні можливості в підготовці студентів ХГФ. Підкреслюється, що за прийнятим визначенням «пластика малих форм» або «мала пластика» є видом скульптурного мистецтва, що підкоряється притаманним йому законам, несе в собі його ознаки і серед них один із головних – прагнення до «психологізму та узагальнення», і воно включає в себе велике розмаїття напрямів, матеріалів, технік. Виокремлюється, що образна сила уявлення в декоративно-прикладному мистецтві полягає у єдності зв'язків усіх частин із образом і задумом художника; у підпорядкуванні ідейного рішення усій образній структурі твору. Обґрунтовується, що у декоративно-прикладному мистецтві для створення міні – гобелену та пластики малих форм задіяне образне мислення як активний процес синтезу понять і образів, обумовлений зв'язком абстрактного мислення і ментальної репрезентації чуттєвого досвіду в свідомості студента, і яка витікає з цього необхідністю опори на метафоричний спосіб об'єктивзації результатів пізнання, а метафора, будучи одним з ключових інструментів образного мислення, дозволяє студентів з'єднувати в пізнанні понятійну схему і образну композицію. Творчо «вибудований» метод навчання студентів ХГФ ефективний при одночасному вдосконаленні їх практичних умінь «розв'язувати» образно-стереометричні завдання в створенні пластики малих форм, що вимагають уявного відтворення, створення і трансформації просторових образів, в тому числі – «вирішувати» завдання на «уявні» творчо – перевтілені образні побудови, знаходити різні способи вирішення образно-стереометричних завдань, а також – сприяє розвитку образно-стереометричного уявлення у студентів. У Перспективах подальших розвідок зазначається, що важливим є дослідження та обґрунтування того, що якщо в процесі ознайомлення із «образною стереометрією» міні – гобелену та пластики малих форм буде застосування не тільки традиційних, а і нових інформаційних технологій та із опорою на дані попередньої діагностики проявлення творчих кроків образно-просторового уявлення студентів, то виникне можливість вплинути на продуктивність їх творчої індивідуалізації та уявного створення образно – просторових – «стереометричних» образів і оперування ними відповідно до вимог створюваного образу в формі.

Ключові слова: просторове мислення, стереометрія, образ, образно-стереометричне уявлення. міні – гобелен, пластика малих форм.

Oleksandr PYSMICHENKO,
 orcid.org/0000-0002-8697-7204

Senior Lecturer,
 Senior Lecturer at the Department of Decorative and Applied Arts
 State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
 named after K.D. Ushinsky"
 (Odesa, Ukraine) pismechenko.aleksandr@gmail.com

Zinaida BORYSYUK,
 orcid.org/0000-0002-2356-5480

Senior Lecturer,
 Senior Lecturer at the Department of Decorative and Applied Arts
 State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
 named after K.D. Ushinsky"
 (Odesa, Ukraine) Z.Borisyuk@Bigmir.net

DEVELOPMENT OF IMAGE – STEREOMETRIC REPRESENTATION IN AGF STUDENTS: MINI – TAPESTURE AND SMALL FORM PLASTICS

The article reveals the opinion that in the modern world of the actually brightly manifested artistic phenomenon "neo – post – postmodern" attention to mini – tapestry and plastic of small forms (small plastic) is constantly growing, and especially in the context of their self – unique figurative existence. It is emphasized that, according to the accepted definition, "plastic of small forms" or "small plastic" is a type of sculptural art that obeys its inherent laws, carries its characteristics and among them one of the main ones is the desire for "psychologism and generalization", and it includes has a great variety of directions, materials, and techniques. There are various opinions and positions about their creative and developmental opportunities in the preparation of AGF students. It is pointed out that mini – tapestry and plasticity of small forms as works expressed in sign – figurative – "stereometric" unique form, only inherent in their subjectivity, provide for their comprehension and creation of similar, which are certain creative steps for students of AGF and their development. figuratively – stereometric representation. Attention is drawn to the fact that the figurative power of imagination in decorative and applied art lies in the unity of the connections of all parts with the image and plan of the artist; in the subordination of the ideological solution to the whole figurative structure of the work. Based on these principles, it is outlined that the figurative thinking of students should be used to create a mini – tapestry, and the combined influence of arts reveals students' abilities, reveals their imagination, fantasy, figurative thinking, and most importantly – encourages the formation of figurative thinking of HGF students. It is characterized that the formation of the image in the plastic of small forms is impossible without a sign, and the formation of the structure of the artistic image on this basis involves a rational "rethinking" of the material, where special sensitivity to subtle "values", "nuances" and "dissonances". It is substantiated that in decorative and applied art for the creation of mini-tapestry and plastics of small forms figurative thinking is involved as an active process of synthesis of concepts and images due to the connection of abstract thinking and mental representation of sensory experience in the student's mind. on the metaphorical way of objectifying the results of cognition, and metaphor, being one of the key tools of figurative thinking, allows the student to combine in cognition the conceptual scheme and figurative composition. Creatively "built" method of teaching students HGF is effective while improving their practical skills to "solve" figuratively – stereometric problems in creating plastics of small forms that require imaginary reproduction, creation and transformation of spatial images, including – "solve" problems on "Imaginary" creatively – embodied figurative constructions, to find various ways of the decision of figurative – stereometric problems, and also – promotes development of figurative – stereometric representation at students. In the Prospects of further explorations, it is noted that it is important to research and justify the fact that if in the process of familiarization with the "figurative stereometry" of mini-tapestry and plastic of small forms there will be the use of not only traditional, but also new information technologies and based on the data of preliminary diagnosis of the manifestation creative steps of figurative-spatial representation of students, then there will be an opportunity to influence the productivity of their creative individualization and imaginative creation of figurative-spatial – "stereometric" images and operating them in accordance with the requirements of the created image in the form.

Key words: spatial thinking, stereometry, image, figurative – stereometric representation. mini – tapestry, plastic of small forms.

Постановка проблеми. В сучасному світі фактично яскраво проявленого мистецького феномену «нео – пост – постмодерну» увага до міні – гобелену та пластики малих форм (малої пластики) постійно зростає, і особливо в контексті їх самостійно – унікального образного буття. З'являються різноманітні думки та позиції про

їх творчо – розвивальні можливості в підготовці студентів ХГФ на засадах розвитку їх образного мислення. Актуальним стає кожне дослідження, що присвячене образному мисленню студентів, так як існує необхідність у фахівцях декоративно-прикладного мистецтва нової формації, здатних мислити образно – творчо, постійно шукати нові

шляхи до вирішення творчих завдань, що демонструє сам творчий процес створення міні – гобеленів та пластики малих форм та його результат.

В нашому дослідженні, аргументуючи увагу та важливість, ми виходимо із поглядів і створеної позиції, по-перше, що гобелен та міні – гобелен мають свою історично – традиційну специфіку створення, виготовлення та особливості концептуального буття в декоративно-прикладному мистецтві. Міні – гобелен має мистецькі можливості, що поєднують в одне ціле знак, образ та символ, а потому актуальним є звернення уваги до міні – гобелену та виявлення його мобільно-розвивальних властивостей для формування образного мислення студентів ХГФ, і, по-друге, що після тривалого часу, коли пластика малих форм найчастіше сприймалася навіть в мистецтві як «масовка», пластика малих форм придбала значення художнього явища, а для самих художників пластика малих форм приваблює широкими можливостями імпровізації і експерименту, а модель захоплює художників своєю «психологією образного вираження», властивими виключно їй одній рисами характеру, виявляє себе у знаково – образно – «стереометричній» унікальній формі, до ступеня осягнення якої необхідно і зробити певні навчальні кроки для студентів ХГФ.

Аналіз досліджень. Неоднозначність даної проблеми викликала необхідність аналізу низки різноманітних досліджень, які розкривають загальне, особливе та одиничне або сприяють виявленню певних часток проблеми: особливу значущість становлять праці Р. Захарчук-Чугай, Т. Кари-Васильєвої, З. Чегусової, К. Гончар, присвячені стильовим пошукам, які проводила О. Кульчицька, М. Бойчук, В. Кричевський; творчість, креативність у процесі навчання, які представлено дослідженнями Г. Дідик, Т. Зайцевої, І. Іванова, Г. Колінець, Е. Лодзинської та іншими; із праць Є. А. Антоновича (Антонович, 1993: 45), О. І. Жорнової, Г. М. Падалки (Падалка, 2008: 65), М. Є. Станкевич, В. А. Шпильчака, Т. В. Шмельової (Шмельова, 2018: 44), І. Ш. Шевельова, М. А. Щерби та інших виокремлюються положення про образність у декоративно-прикладному мистецтві; особливість методики розвитку творчого мислення в процесі навчання відображено в працях Ю. Кулюткіна, З. Слєпкань, С. Губи, Б. Ерднієва, Д. Кліменченка, Д. Антонова, М. Жалдака, Т. Міракової, Л. Левченко, В. Осінської, Р. Хазанкіна, О. Матяш; із виокремлення ролі уміння створення художнього образу на засадах уявлення про образ та образне мислення.

В цілому, із досліджень можливо виокремити, що метою навчання, зокрема декоративно-прикладному мистецтву, є створення умов для формування та розвитку образного уявлення та мислення студентів на засадах саме створення «об'ємної» форми творів.

Недостатньо вирішені частини проблеми. На наш погляд, незважаючи на окреслення проблематики образного уявлення та ступенів його формування та розвитку, залишається ще не переосмисленою сама можливість образно-стереометричного уявлення (особливо це стосується міні – гобелену та пластики малих форм) як синтезу «площинності» та «об'ємності» в одночасному вимірі, що відкриває і певну цілісність образу.

Ідіоми дослідження: Однією з важливих особливостей міні – гобелену та пластики малих форм є об'єднання образності з узагальненнями, вибірковість ознак образу – в їх інтеграції і трансформації, коли випадкові ознаки не беруть до уваги, а задіяні лише найхарактерніші як найбільш образно – інформативні, що, в свою чергу, передбачає і уявлення про структурність форми образу – наближення до знаку, що дає поступ до відкриття образно-просторового бачення та уявлення студентів.

Метою статті є розгляд та виявлення суттєвих особливостей міні – гобелену та пластики малих форм в контексті їх образно-стилістичних закономірностей. Виокремити чинники утворення просторового – стереометричного уявлення та принципи розвитку образно-стереометричного уявлення студентів ХГФ на засадах створення міні – гобелену та пластики малих форм.

Виклад основного матеріалу. Виходячи із ідеї нашого дослідження, звертаємо увагу на наші операційні поняття – просторове мислення, стереометрія, образ, образно-стереометричне уявлення, міні – гобелен, пластика малих форм. На основі методології дослідження, розгляд образу, образів у міні – гобелені та пластиці малих форм, образного та образно-стереометричного уявлення здійснено у межах феноменологічно-герменевтичного підходу, семіотичного – як образно-структурного та образно-функціонального підходів для визначення змісту образно-стереометричного уявлення.

Феноменологічно-герменевтичний підхід застосовуємо до розгляду образних принципів міні – гобелену, пластики малих форм та кубізму (Бачелард, 1963: 113), (Пікассо, 1971: 56). У просторі «концептуально-емоційного проникнення в образ, – як зазначає Г. М. Падалка, герменевтичний підхід сприяє активізації самостійного худож-

нього мислення студентів, спонукаючи до художньої рефлексії, провокує художню свідомість на багатовимірне творче засвоєння мистецьких явищ» (Падалка, 2008: 44). Даний підхід застосовуємо для виявлення того, що певна цілеспрямована «раціоналізація» творчості кубізму має вихідним завданням наближення образу до знаку.

Семіотичний – як образно – структурний підхід застосовуємо для виокремлення наступних положень: формування образу неможливо без знака, а формування структури художнього образу на такій підставі передбачає раціональне «переосмислення» матеріалу, де особлива чуйність до тонких «цінностей», «нюансів» і «диссонансів»; об'єднання в міні – гобелені та пластиці малих форм образності (як вираженості) із знаковим узагальненням проходить таким чином, на думку Т. В. Шмельової, що «селекція ознак об'єкта, їх інтеграція і трансформація – випадкові ознаки, які проявляються лише в деяких одиничних ситуаціях, відсікаються, а фіксуються лише найхарактерніші, а тому найбільш інформативні» (Шмельова, 2018: 167).

Образно-функціональний підхід пов'язуємо із стереометрією, так як міні – гобелен та пластика малих форм визначають стереометричні завдання, і ми в згоді із О. І. Жорновою (Жорнова 2006: 62), що діяльність студентів ефективна як при вдосконаленні їх умінь розв'язувати задачі, що вимагають уявного створення і трансформації просторових образів, в тому числі – завдання на «уявні» побудови, так і при навчанні студентів методиці організації самостійної діяльності, метою якої є пошук різних способів вирішення стереометричних задач М. І. Стась (Стась, 2007: 34).

Окреслити вважаємо за необхідне наступне. Просторове мислення сприяє можливості проектування, уяви і представлення різних об'єктів і явищ. Під просторовим мисленням розуміють: розумовий процес, який представляє за своїм змістом узагальнене і опосередковане віддзеркалення просторових властивостей і відносин об'єкта, включеного в цей розумовий процес; багаторазові розумові дії з образами, що вимагають їх динамічності, інтуїтивне визначення, які саме дії доцільно виконувати для отримання потрібного результату; процес розпізнавання реально представлених об'єктів або їх зображень і уявне створення на цій основі таких же об'єктів, але інакше розташованих, або конструювання нових, що включає в себе також відтворення просторових об'єктів за деякими їх елементами; різновид образного мислення, основу якого складають геометричні образи і основна функція якого оперування образами

в математичному (абстрактному, умовно-схематичному) просторі.

В контексті виявлення витоків образно-стереометричного уявлення, звертаємо увагу на думку, що як «перевага образного бачення предмета має значення те, що образ представляє світ об'ємно (за винятком, звичайно, тих випадків, коли має місце площинне відображення явищ). Образи втілюють речі так, як вони є, де нічого не убавити і не прибавити. Інша справа, що образ не окреслюється лише однією адекватністю, а несе з собою і якість раціональне начало». Фактично художній «образ» є також конструкцією, саме створення, осягнення і «осмислення» якої вимагає поряд з чуттєво-емоційним, раціонального як дійсно цілісного, в якому долається «дуалізм» цих компонентів, виокремлюємо, що формування образу неможливо без знака, а формування структури художнього образу на такій підставі передбачає раціональне «переосмислення» матеріалу, де особлива чуйність до тонких «цінностей», «нюансів» і «диссонансів» (Бачелард, 1963: 65). Звертаючись до «раціоналізації» творчості кубізму, можливо виокремити, що це фактично вирішення стереометричних завдань, що має вихідним завданням наближення образу до знаку. Використання фізико-математичних метафор пов'язано з методом написання твору. Досить чітко виявлена раціональна компонента творчості, пов'язана зі спробою зробити конкретним абстрактне, де саме початок з абстракції має прийти до справжнього фактом – синтезу» (Х. Гріс). Чуттєве і раціональне відносяться до положення про те, що «почуття деформують, розум формує» (Ж. Брак). «Розумовий еквівалент притаманний створюваному образу, так як відтворюються об'єкти не з їх зорового сприйняття, а з раціонального прообразу» (П. Пікассо). Як зазначає Дж. Бачелард, кубізм створює художню мову навмисної двозначності для вираження ідеї того, що жодна інтерпретація тих, хто вагається обрисів текстур, просторових зон або об'єктів не може бути завершеною в собі (Бачелард, 1963: 126). Кубізм пропонує візуальний еквівалент фундаментального аспекту наукового досвіду (зокрема, роблячи посилання на теорію відносності (Р. Розенблум)). Фігури Пікассо ніби балансують на гострій грані між буттям і небуттям, і народження образу означає одночасно як би і його знищення – в традиційному розумінні. У Пікассо обмін інформацією йде в вертикальному плані, так як порівнюються між собою не два образи, а образ і становить його предметний компонент (Пікассо, 1971: 96). Думка про те, що мистецтво має знаковий характер, неоднора-

зово висловлюється Пікассо. Він вважав живопис і скульптуру сукупністю знаків, про що свідчать багато джерел. Так, Пікассо зазначає, що «мистецтво – це мова знаків. Коли я вимовляю «людина», я викликаю в уявленні людини – це слово стало знаком людини. Воно не зображує його, як це могла б зробити фотографія. Дві дірки – це знак особи, достатній, щоб викликати його в поданні, не зображуючи». І далі задається питанням Пікассо, що «чи не дивно, що його можна зробити настільки простими засобами»? Дві дверки – це дуже абстрактно, якщо подумати про складність людини», а «може бути те, що найбільш абстрактно, і є вершина реальності» (Пікассо, 1971: 34).

Виходячи із ідеї нашого дослідження, звертаємо увагу до міні – гобелену в контексті тенденцій інтеграції, поняття «образ та художньо – образне мислення». Із історія та технології виготовлення гобеленів і міні – гобеленів, можливо виявити, що специфічно гобеленами називають килими, створені тільки в майстернях гобеленів у Парижі, в всі інші сюжетні і орнаментальні килими, створені за межами Франції, називають аррасами. Гобелен є одним із різновидів декоративно-прикладного мистецтва, стінний безворсовий килим із сюжетною або орнаментною композицією, витканий вручну перехресним переплетенням ниток. Мистецтво міні – гобелена – давнє і в той же час нове. У наш час міні – гобелен збагатився новим змістом, рішеннями форми, різноманітністю матеріалів. Він може приймати химерні обриси: коло, овал, ставати об'ємним, просторовим. Затвердження декоративним мистецтвом свого рівноправності з іншими видами художньої творчості привело і до метаморфозу гобелена: від класичного площинного – через фактурно-рельєфний – до самостійних текстильних конструкцій, створення яких неможливо без одночасного використання прийомів ткацтва, малярства, скульптури, і – до міні – гобелену.

В цілому, суттєвим моментом можна вважати, що гобелен та міні – гобелен зайняли своє місце в системі вищої мистецької освіти студентів ХГФ. В структурі декоративно-прикладного мистецтва, міні – гобелен вирішує низку питань у навчанні, а до творчих завдань включаємо: формування образного художнього уявлення. Суттєво важливим у процесі навчання є те, що на основі практичних завдань відбуваються спроби в створенні та саме створення образно – стилістичних, самостійних творчих робіт. В контексті поставленої мети дослідження міні – гобелену як мобільно – розвивального засобу образного уявлення студентів ХГФ, звертаємося до характеристики моделі образного мислення, що дозволяє прояснити

даний процес із наступних ракурсів: форми образності свідомості впливають на процеси осмислення і на всіх етапах образне мислення оперує трьома формами: – фреймом, «сценою», в рамках якої задаються базові умови для виникнення образів і понять; уявленням як стійким зв'язком образів і понять; метафорою, що формує цілісний образ предмета за допомогою перенесення властивостей іншого предмета. На даних засадах зрозуміло, що для створення міні – гобелену повинно бути задіяно саме образне мислення студентів, і міні – гобелен, за своїми властивостями та характеристиками є тим мобільно – розвивальним засобом, сукупністю, що може розвинути та розвиває творчий потенціал, робить творчу особистість збагаченою і зрілою; розширяє межі художньо-образних уявлень, а об'єднаний вплив мистецтв виявляє здібності студентів, розкриває їх уяву, фантазію, образне мислення, а головне – спонукає до формування образного мислення студентів ХГФ.

За прийнятим визначенням «пластика малих форм» або «мала пластика» є видом скульптурного мистецтва, що підкоряється притаманним йому законам, несе в собі його ознаки і серед них один із головних – прагнення до «психологізму та узагальнення», і воно включає в себе велике розмаїття напрямів, матеріалів, технік. Виокремити можливо головне до проблеми визначення: критерії в підході до визначення сутності поняття «пластика малих форм» – «скульптура малих форм» не визначені повністю, але «узаконені тільки параметри, за якими висота і довжина твори можуть бути доведені до вісімдесяти сантиметрів і одного метра»; спорідненість декоративно-прикладного мистецтва і пластики малих форм призводить до двоякого прочитання однієї і тієї ж речі, у той же час – скульптура малих форм тісно примикає до декоративно-прикладного мистецтва. Трапляється, що декоративно-прикладне мистецтво і скульптура малих форм утворюють своєрідний симбіоз і співвідносяться один з одним, скульптура малих форм може утворювати із предметами декоративно-прикладного мистецтва єдиний, цілісний ансамбль.

До суттєвих характеристик пластики малих форм можливо віднести наступне: мала пластика може тиражуватися промислово, що характерно для зразків прикладного мистецтва і нехарактерно для станкової скульптури; розвивається за двома напрямками – як мистецтво масових речей і як мистецтво неповторних, одиничних творів; у творах розкриваються основні її властивості, її інтимність, камерність, а обмеженість розмірів зовсім не означає обмеженості сюжетів; взаємо-

відносин мас і фактур; створюється психологічний зв'язок між автором і глядачем, відчуття, що робота зроблена для того, хто уважно її розглядає, що до його очам, його душі, його інтелекту звернені талант і майстерність художника. Пластичні рішення, коли увага, з одного боку, вільно обтікає зовнішні контури роботи, з іншого – чіпляється за пастки пустот і просвітів між обсягами, породжує складну «гру» притягаючи і гіпнотизуючи глядача; не останню роль в скульптурі відводиться досягненню подібності з оригіналом, а модель захоплює художників властивими виключно її рисами характеру.

Для пластики малих форм характерне знаково – символічне зображення як умовний образ, який демонструє творчу ідею – задум, але символ її постає тут у вигляді тільки певного вивіреного знака. Більшість сучасної пластики малих форм, створеної скульпторами – ексклюзивна, авторські роботи в основному унікальні і на світ з'являється унікальний витвір, а саме ця неповторність, що притаманна авторській скульптурі, особливо приваблива зараз. Формування образу в пластичній малій формі неможливо без знака, а формування структури художнього образу на такій підставі передбачає раціональне «переосмислення» матеріалу, де особлива чуйність до тонких «цінностей», «нюансів» і «диссонансів». Для самих художників, мала пластика приваблива широкими можливостями імпровізації і експерименту, взаємовідносинами мас і фактур, пластичними рішеннями, коли увага вільно обтікає зовнішні контури роботи, з іншого – чіпляється за пастки пустот і просвітів між обсягами, породжує складну «гру» притягаючи і гіпнотизуючи глядача.

Так в організації навчання студентів, як зазначає Б. Т. Юсов, метою занять – Пластика малих форм, є пошук різних способів рішення образно-стереометричних завдань (Юсов, 1971: 40–41). Організуючи створення образно-стереометричних моделей як певних геометричних фігур, можна сформувати у студентів динамічні предствалення, адекватні відповідним поняттю про форму цих геометричних фігур, спираючись на такі умови формування динамічних уявлень: при зоровому сприйнятті, спостерігаючи предмет з однієї позиції і в одному положенні, можна зробити висновок про те, що він володіє об'ємом, але не можна точно визначити його форму, а значить, і говорити про створення просторових образів, адекватних спостерігається предмету; використання тільки зорових відчуттів може призвести до створення образу, неадекватного формі, в зв'язку з тим що: зорові сигнали пов'язані з певними еле-

ментами суб'єктивного досвіду студента, у кожного свої, специфіка механізму константності сприйняття може сприяти створенню невірних в метричному відношенні образів; предмет, модель фігури або її зображення в горизонтальному «положенні» може сприяти віднесенню певного положення геометричної фігури до істотних властивостей форми; при сприйнятті зображень об'ємних фігур не можна створити однозначний образ (може бути зображенням і плоскою фігурою), в таких випадках властиво при розшифровці зображення звертатися до іконічних стереотипів та інших складових суб'єктивного досвіду, але навіть при вказівці розмірності фігури відсутність глибинних відчуттів може сприяти створенню невірних образів.

Висновки. У результаті проведеного дослідження маємо підстави стверджувати, що образна сила міні – гобелену та пластики малих форм в декоративно-прикладному мистецтві полягає у єдності зв'язків усіх частин із образом і задумом художника; у підпорядкуванні ідейного рішення усій образній структурі твору. Можливо обґрунтувати, що у декоративно-прикладному мистецтві для створення міні – гобелену та пластики малих форм задіяне образне уявлення як активний процес синтезу понять і образів, обумовлений зв'язком абстрактного мислення і ментальної репрезентації чуттєвого досвіду в свідомості студента, і яка витікає з цього необхідністю опори на метафоричний спосіб об'єктивації результатів пізнання, а метафора, будучи одним з ключових інструментів образного мислення, дозволяє студентові з'єднувати в пізнанні понятійну схему і образну композицію. Характерним є символічне зображення як умовний образ, який демонструє творчу ідею – задум, але символ постає у вигляді умовного знака, і нерідко із використанням алегорії.

Творчо «вибудований» метод навчання студентів ХГФ ефективний при одночасному вдосконаленні їх практичних умінь «розв'язувати» образно-стереометричні завдання в створенні пластики малих форм, що вимагають уявного відтворення, створення і трансформації просторових образів, в тому числі – «вирішувати» завдання на «уявні» творчо – перевтілені образні побудови, знаходити різні способи вирішення образно-стереометричних завдань, а також – сприяє розвитку образно-стереометричного уявлення у студентів.

Перспективи подальших розвідок. На нашу думку, важливим є дослідження та обґрунтування того, що якщо в процесі ознайомлення із «образною стереометрією» міні – гобелену та пластики малих форм буде застосування не тільки тради-

ційних, а і нових інформаційних технологій та на продуктивність їх творчої індивідуалізації та із опорою на дані попередньої діагностики прояв- уявного створення образно-просторових – «сте- лення творчих кроків образно-просторового уя- реометричних» образів і оперування ними відпо- лення студентів, то виникне можливість вплинути відно до вимог створюваного образу в формі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович С. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1993. 272 с.
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К. : Освіта України, 2008. 274 с.
3. Шмельова Т. В. Мистецтво скульптури: навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2018. 201 с.
4. Bachelard G. *Le nouvel esprit scientifique*. Paris, 1963. P. 113.
5. Picasso P. *Metamorphoses et unite*. Geneve, 1971. 160 p.
6. Жорнова О. І. Теорія і методика формування культуротворчості. Запоріжжя : Дике поле, 2006. 416 с.
7. 8. Стась М. І. Методичні рекомендації з формування творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2007. 36 с.
8. Юсов Б. Т. Принципи побудови інтегрованих поліхудожніх програм з Образотворчого мистецтва. *Мистецтво і освіта*. 2001. № 3. С. 40–41.

REFERENCES

1. Antonovych Ye. A., Zakharchuk-Chugai R.V., Stankevich M.E. (1993) *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo* [The Decorative and applied art]. Lviv : Svit. 272. [in Ukrainian].
2. Padalka H. M. (2008) *Pedahohika mystetstva (Teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin)*. [Art pedagogy (Theory and teaching methods of artistic disciplines)]. K. : Osvita Ukrainy. 274. [in Ukrainian].
3. Shmelova T. V. (2018) *Mystetstvo skulptury: navchalno-metodychnyi posibnyk*. [The art of sculpture: educational and methodological manual]. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. Ivana Franka. 201. [in Ukrainian].
4. Bachelard G. (1963) *Le nouvel esprit scientifique*. [The new scientific spirit]. Paris. P. 113. [in French].
5. Picasso P. (1971) *Metamorphoses et unite*. [Metamorphoses and unity]. Geneve. 160. [in French].
6. Zhornova O. I. (2006) *Teoriia i metodyka formuvannia kulturotvorchosti*. [Theory and methods of cultural creativity formation]. Zaporizhzhia: Dyke Pole. 416. [in Ukrainian].
7. Stas M. I. (2007) *Metodychni rekomendatsii z formuvannia tvorchykh zdibnostei maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva*. [Methodical recommendations for the formation of creative abilities of future teachers of fine arts]. Cherkasy : ChNU imeni Bohdan Khmelnytsky. 36. [in Ukrainian].
8. Yusov B. T. (2001) *Pryntsypy pobudovy intehrovanykh polikhudozhnikh program z Obrazotvorchoho mystetstva*. [Principles of building integrated polyartistic programs in Fine Arts] *Mystetstvo i osvita*. № 3. 40–41. [in Ukrainian].